

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 дар назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович дар мавзуи “Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳони муосир”, ки ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. - проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ пешниҳод шудааст

Мавзуи диссертатсионии Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович, ки ба таҳқиқи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳони муосир бахшида шудааст, дар шароити кунунии ҷумҳурии мубрам ба ҳисоб меравад. Баъди фурӯпошии Иттиҳоди Шӯравӣ, дар низоми геополитикии олам як давраи кутоҳ ҳолати номуайяний ва бенизомӣ ҳукмфармо гардид. Аммо дере нагузашта дар низоми муносибатҳои геополитикӣ зухуроти наवे пайдо гардиданд, ки дар натиҷаи бархӯрди манофеи геополитикии онҳо таҳдиду хатарҳои муосир ба вуҷуд омаданд. Аз ҷумла, ташаккул ёфтани терроризми байналмилалӣ, бештар шудани шумораи созмонҳои экстремистии террористӣ, рушди бемайлони технологияҳои иттилоотӣ, ба амал омадани “инқилобҳои ранга” ва бетартибҳои сиёсӣ, шиддати нав пайдо намуданд. Дар натиҷаи чунин вазъ ба амал омадани бухронҳои навини сиёсӣ иҷтимоӣ, иқтисодӣ технологӣ ҳосил марҳилаи кунунии ташаккулёбии низоми геополитикии олами муосир мебошанд, ки мубрамияти мавзуи мазкурро тасдиқ менамояд.

Таҳлили амиқи омилҳои таърихӣ, иқтисодӣ, сиёсӣ ва фарҳангӣ, ки сиёсати хориҷии кишварро ташаккул медиҳанд, на танҳо ба арзёбии вазъи кунунӣ, балки пешгӯии сценарияҳои эҳтимолии рушд имкон медиҳад. Тоҷикистон дар меҳвари Осиёи Марказӣ буда, дар таъмини суботу амнияти минтақавӣ нақши калидӣ мебозад ва мавқеи стратегӣ он байни бозигарони бузурги геополитикӣ нақши беназири онро дар нигоҳ доштани тавозуни қувваҳо ба вуҷуд меорад. Таъкид кардан муҳим аст, ки омилҳои дохилӣ, аз қабили рушди иқтисодӣ, суботи иҷтимоӣ ва низоми сиёсӣ ба афзалиятҳои сиёсати хориҷии Тоҷикистон таъсири назаррас доранд. Модернизатсияи иқтисодиёт, ҷалби сармояи хориҷӣ, рушди инфрасохтор ва таҳкими давлатдорӣ вазифаҳои калидӣ мебошанд, ки ҳалли онҳо бевосита ба қобилияти кишвар барои ҳимояи манфиатҳои миллии худ дар арсаи байналмилалӣ таъсир мерасонад. Ҳамин тариқ, таҳқиқи нақши Тоҷикистон дар сохтори геополитикии ҷаҳон равиши ҳамаҷонибаро талаб мекунад, ки робитаи омилҳои дохилӣ ва беруна, инчунин дурнамои дарозмуддати рушди кишварро дар заминаи дигаргуниҳои глобалӣ ба назар мегирад.

Ҳадафи диссертатсия – муайян кардани хусусиятҳои асосии ташаккули системаи геополитикӣ дар ҷаҳони муосир ва нишон додани нақш ва мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таркиби системаи мазкур. Барои расидан ба

Дар таҳқиқот нуктаҳои илмие ба ҳимоя пешниҳод шуданд, ки онҳо дар замони муосир ҳамчун навгонии илмӣ махсуб меёбанд.

Саҳми унвончӯ дар коркарду корбурди сарчашмаҳои назариявӣ, тартиб додани нақшаи кори илмӣ, услуби таълиф ва масъалагузорию пешниҳодҳо, таҳияи мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо оид ба мавзуи диссертатсия зоҳир мегардад.

2. Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Таҳқиқот ба назарияҳои дахлдори илмҳои сиёсӣ асос ёфта, заминаи назариявӣ ва амалӣ-таҷрибавиро барои таҳқиқи низоми геополитикии ҷаҳони муосир фароҳам овардааст. Хулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалии натиҷаҳо, бар асоси таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ-таҷрибавӣ пешниҳод карда мешаванд. Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои навии илмӣ барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

3. Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи 6D.KOA -079 – ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ (илмҳои сиёсӣ), ки аз рӯи он ба Шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 сентябри соли 2025, таҳти № 10 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад. Ҳамзамон таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвонҳои илмӣ дода мешаванд ва бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми ноябри соли 2017, таҳти № 5\2 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

4. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 6 мақолаи илмӣ, ки дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидаанд инъикоси ҳудро ёфтаанд. Ҳамчунин, 4 мақолаи дигар дар нашрияҳои расмӣ илмӣ ва маводи конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ба нашр расидаанд.

5. Дар таҳқиқоти диссертатсионии Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович истифодаи мавод бидуни иқтибос ба муаллиф ё маъхаз мавҷуд набуда, ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъхаз тавассути иқтибос ба расмӣ дароварда шудаанд, ки аз ҷиҳати шудани банди 37-и Тартиботи додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

6. Дар рисолаи илмӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳод намудаи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович маълумоти ғайривасеъ мавҷуд нест.

хадафи пешгузошташуда дар таҳқиқот иҷрои вазифаҳои мушаххас пешбинӣ шудаанд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот ба воситаи асосҳои назариявӣ методологии диссертатсия асоснок карда мешавад. Пеш аз ҳама, эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот ба воситаи муҳолифат надоштани онҳо бо назарияҳои сиёсии мавҷуда ва мувофиқати методҳои илмӣ истифодашуда бо соҳаи илми сиёсӣ ифода меёбад. Ҳангоми таҳлили вазъи геополитикии Тоҷикистон, истифодаи равиши ҳамгирошуда, аз ҷумла ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумот аз сарчашмаҳои гуногун муҳим аст. Асоси таҷрибавӣ ба мо имкон медиҳад, ки таъсири омилҳои гуногунро ба вазъи геополитикӣ объективӣ арзёбӣ намуда, дар асоси маълумоти воқеӣ хулосаҳо барорем. Онҳоро ба се гурӯҳ тақсим намудан мумкин аст: Гурӯҳи якум аз қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ иборат аст, ки аз ҷониби мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул намудааст: Гурӯҳи дуюм аз монографияҳо, китобҳо, гузоришҳои илмӣ, маҷмӯаҳои мақолаҳои илмӣ, рисолаҳо, мақолаҳо дар матбуоти даврии илмӣ нашрияҳо дар мавзӯи тадқиқот ба забонҳои русӣ ва хориҷӣ ташкил медиҳанд. Гурӯҳи сеюми манбаъҳо аз захираҳои интернетӣ иборат аст. Инчунин, дар таҳқиқоти мазкур сарчашмаҳои иттилоотии расмӣ истифода шудаанд, ки қисме аз натиҷаҳои таҳқиқот дар заминаи таҳлили онҳо ба даст омадаанд. Инчунин хулосаҳои муаллиф дар заминаи омӯзиши ҷанбаҳои назариявии мавзӯ ва таҳлили равандҳои геополитикии ҷаҳони муосир ба даст омада, натиҷагирӣ шудаанд.

Навоварии илмӣ таҳқиқот аз он иборат мебошад, ки дар натиҷаи таҳлили дигаргуниҳои назарраси геополитикӣ, ки пас аз пошхӯрии ҷаҳони дукутба ба амал омаданд, пайдоиши ҷараёнҳои нав дар консепсияҳои геополитикӣ ошкор карда шуд; дар асоси омӯзиши адабиёти илмӣ ва таҳлилу баррасии тағйирпазирии равандҳои геополитикии ҷаҳони муосир механизмҳои ташаккулёбии манфиатҳои геополитикии субъектҳои сиёсати ҷаҳонӣ муайян карда шуда, шарту шароитҳои амалишавии онҳо нишон дода шудаанд; нишон додани Тоҷикистон дар равандҳои геополитикии минтақавӣ ва глобалии замони муосир, аз ҷумла таҳлилу баррасии равандҳои сиёсии минтақавӣ байналмилалӣ мавқеи Россия ва Хитой дар ташаккулёбии низоми геополитикии замони муосир нишон дода шуда, муайян гардидааст, ки ҳардуи онҳо ба мустаҳкам намудани мавқеи минтақавӣ худ дар Осиёи Марказӣ бештар талош меварзанд, на барои мавқеи ҷаҳонӣ; тағйирёбии нақш ва мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии олам бо назардошти солҳои душвори ҷанги шаҳрвандӣ ва муқовиматҳои шадиди геополитикии замони муосир нишон дода шудааст; – дар таҳқиқоти илмӣ ба ҳамкориҳои Тоҷикистону Русия дар заминаи равандҳои геополитикии минтақавӣ ва ҷаҳонӣ таваҷҷуҳ зоҳир гардид. Ҳамчунин аҳамияти ин ҳамкорӣ барои таҳкими амният дар минтақа ва вазъи геополитикии Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор гирифт; ташаккулёбии манфиатҳои геополитикии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мавқеи онҳо дар низоми нави ҷаҳонӣ баррасӣ гардидааст.

7. Банди 56-и Низомномаи Шурои диссертатсиониро, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, ба инобат гирифта, комиссия пешниҳод менамояд:

1) Диссертатсияи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович дар мавзуи “Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳони муосир”, ки ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. - проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. - проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ дар Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои ҳимоя қабул карда шавад.

2) Муқарризони расмӣ аз рӯи диссертатсия шахсони зерин таъин карда шаванд:

– Комилбек А.Ё – доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент, ректори Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М.Назаршоев.

– Тошов Ҳочиакбар Муҳидинович ассистенти кафедраи фанҳои ҷомеашиносӣ МДТ “Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино”,

3) Ба ҳайси муассисаи пешбар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ таъин карда шавад.

4) Нашри эълон оид ба ҳимояи ошкорои диссертатсия дар шурои диссертатсионӣ ва ҷойгир намудани матни диссертатсия ва автореферат дар сомонии расмӣ Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ ва сомонии расмӣ Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5) Чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва паҳн намудани он ба суроғаҳои дахлдор иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои сотсиологӣ, профессор

Ш.Шоисматуллоев

Аъзоёни комиссия:

доктори илмҳои фалсафа, профессор

Ҳайдарзода Р.Ҷ.

доктори илмҳои таърих

Сайидзода З.Ш.

